

Список використаних джерел:

1. Винник Р. Розвиток фінансової інклюзії в Україні. *Економіка та суспільство*. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/714>.
2. Десятнюк О., Крисоватий А., Птащенко О. Стан та тенденції розвитку фінансової інклюзії в Україні. *Актуальні питання розвитку економіки. Світ фінансів*. 2023. № 3(76). С. 21-34.
3. Дубина М. В., Тарасенко А. В., Тарасенко О. О. Напрямки підвищення рівня фінансової грамотності домогосподарств в умовах діджиталізації сфери фінансових послуг. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56.
4. Захарченко Н. В. Фінансова інклюзія для підвищення добробуту населення та економічного зростання держави. *Фінансово-економічне регулювання. Фінанси України*. 2020. № 6. С. 105-116.
5. Звіти OECD щодо фінансової грамотності, наприклад, OECD/INFE Toolkit for Measuring Financial Literacy and Financial Inclusion. *OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку)*. URL : <https://www.oecd.org/>
6. Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року. URL : https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Strategy_FS_2025.pdf?v=4.

Олександр ПИСЬМЕННИЙ,
аспірант
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО НАДАННЯ ПОСЛУГ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ РЕЧОВИХ ПРАВ НА НЕРУХОМЕ МАЙНО

В останні роки інститут державної реєстрації речових прав на нерухоме майно в Україні зазнає постійних змін як в правотворчій, так і правозастосовній діяльності відповідних суб'єктів влади.

Україна має велику кількість реєстрів та баз даних, які охоплюють різні сфери життя, такі як населення, здоров'я, освіта, соціальний захист, фінанси, юстиція та багато інших. Державні органи та організації ведуть свої власні, так звані внутрішні реєстри та бази даних для забезпечення своєї діяльності та надання послуг громадянам. Враховуючи широту сфери, що охоплює питання реєстрації різних об'єктів, хочемо відмітити неможливість надати точну кількість реєстрів та баз даних, що існують в Україні, оскільки їхня кількість постійно змінюється і залежить від різних факторів, таких як законодавчі зміни, реформи та потреби державних органів.

Саме тому основними напрямками надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно є:

- 1) обов'язковість електронної форми процедури державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, що передбачає покращення Державного

реєстру речових прав на нерухоме майно (забезпечення взаємодії та обміну даними між різними реєстрами, належний контроль за суб'єктами публічної адміністрації, в який є доступ до зазначеного реєстру, запровадження заходів щодо мінімізації рейдерства та шахрайства із реєстру, мінімізація корупційних ризиків (у сфері Міністерства юстиції та Міністерства цифрової трансформації) тощо;

2) подальший розвиток та вдосконалення електронних сервісів для забезпечення доступу громадян та бізнесу до онлайн послуг, розширення єдиної цифрової платформи доступу до послуг (Міністерство цифрової трансформації), особливо розвиток системи безпеки самих реєстрів з метою запобігти стороннього втручання в діяльність реєстрів;

3) можливість контролю споживачами послуг за процедурою прийняття відповідного рішення органом публічної влади щодо забезпечення їх прав;

4) завершення процесу децентралізації послуг – створення повноцінної мережі ЦНАП та налагодження їх роботи, зокрема і у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, а також розвивати суспільство для самостійної роботи в реєстрах без допомоги відповідних органів державної реєстрації.

Однак враховуючи постійно змінюючі тенденції законодавства, тим більше в умовах правового режиму воєнного стану, корелюються порядки державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень; надання інформації з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно; доступу до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Тому в умовах сьогодення у зазначеній сфері і зараз існує надмірна ускладненість надання послуг, їх закритість, непрозорість для громадськості; неможливість застосування реальних важелів впливу, у тому числі притягнення до відповідальності службовців, що надають послуги; відсутність механізмів оперативного внутрішнього контролю за адміністративною діяльністю органів влади; можливістю виникнення корупційних ризиків, подолання яких має стати не лише практичним завданням діяльності суб'єктів публічного адміністрування, але і об'єктом проведення в Україні комплексних наукових досліджень.

Також великим викликом є обмеження роботи реєстрів на тимчасово окупованих територіях, де зараз держава Україна не має своїх діючих органів місцевої влади.

Відсутність чіткого уявлення про правовий статус указаних органів негативним чином позначається на наданні послуг з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, розподілу повноважень між органами виконавчої влади та місцевого самоврядування, покликаними здійснювати державне управління у цій області суспільних відносин. Акцентуємо увагу на тому, що сучасна система органів державної реєстрації декілька разів підлягала організаційному та інституційному реформуванню. У контексті прийняття Закону «Про адміністративні послуги» в рамках реалізації Концепції адміністративної реформи процедура державної реєстрації прав як

засвідчення факту виникнення, зміни чи припинення речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень також поетапно удосконалювалася, а суворой нормативної регламентації набував кожен крок реєстраційного алгоритму.

З огляду на це актуальність теми беззаперечна, а надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно є актуальною з наявністю ряду проблемних аспектів. Враховуючи це, також доцільно зазначити важливість забезпечення адміністративного (позасудового) оскарження у сфері державної реєстрації прав саме у контексті багаторічного реформування системи надання адміністративних послуг та ліквідації монотейстичної концепції судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності у сфері державної реєстрації, що важливо в умовах правового режиму воєнного стану.

Хочемо зупинитися на найбільш актуальних проблемах у сфері державної реєстрації прав, а саме:

- велика кількість знищених війною архівів БТІ, які розташовані на тимчасово окупованих територіях, у зв'язку з чим державні реєстратори позбавлені можливості зробити до БТІ запити про отримання інформації про право власності, яке було зареєстровано до 2013 року. Тому громадяни вимушені звертатися до суду та визнавати своє право власності в судовому порядку;

- реєстрація права власності майбутніх об'єктів нерухомості (вийшов новий закон, але небагато хто знає, як з цим працювати), питання присвоєння ідентифікаторів майбутнім об'єктам нерухомості;

- неухильне дотримання державними реєстраторами та нотаріусами санкційного законодавства при вчиненні реєстраційних дій (траплялися випадки проведення незаконних реєстраційних дій щодо підсанкційних осіб – Медведчука, Єрмолаєва у зв'язку з чим підсанкційні активи виводилися за кордон та відмивалися);

- кібергігієна та захист робочого комп'ютера державного реєстратора (у війну збільшилась кількість хакерських атак на реєстри росією);

- технічно недосконала взаємодія між Державним земельним кадастром та Державним реєстром речових прав на нерухоме майно;

- реєстрація права власності на підставі рішень судів про витребування майна з чужого незаконного володіння (реєстратори не завжди розуміють, як з ними працювати).

Важливими важелями для протидії незаконних дій стало створення Офісу протидії рейдерству, що забезпечило дієве перезавантаження системи контролю у сфері державної реєстрації. Робота Колегій з розгляду скарг на рішення, дії або бездіяльність державного реєстратора, суб'єктів державної реєстрації, територіальних органів Міністерства юстиції. В тому числі важливо досліджувати питання ще й аналізу статистичної інформації Міністерства юстиції України, тим паче, що висновки Колегій наявні у публічному доступі.

Окремого питання набуває захист прав громадян на можливість судового та позасудового механізмів оскарження рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів прав на нерухоме майно.

Перспектива подальших наукових досліджень у цьому напрямі пов'язана із необхідністю популяризації інформації про наявність альтернативних шляхів оскарження у сфері надання адміністративних послуг, зокрема у сфері державної реєстрації. Адже незначний відсоток пересічних українців обізнаний про наявність альтернативних судових механізмів захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних майнових прав. Тому важливим з наукового та практичного аспектів є проведення у подальшому ґрунтовних досліджень у сфері удосконалення з державної реєстрації речових прав на нерухоме майно.

Список використаних джерел:

1. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. *Офіційний вісник України*. 2012. № 76. С. 44.
2. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 51. С. 553.
3. Селіванова К. В. Колегії з розгляду скарг у сфері державної реєстрації як альтернатива судовому оскарженню рішень, дій чи бездіяльності державних реєстраторів. *Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права: матер. XII Міжнар. наук. конф. студ., аспір. та молодих вчених (м. Дніпро, 9 жовтня 2020 р.)*. Дніпро, 2020. С. 116-118.
4. Мороз В., Приймаченко Д. Особливості адміністративної процедури досудового вирішення спорів щодо примусового відчуження майна. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 1 (79). С. 121-125.
5. Мороз В. П. Роль Європейського суду з прав людини у контролі за виконанням судових рішень органами публічної адміністрації *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Юриспруденція»*. 2020. № 44. С. 32-36.

Юхим РОМАНЦОВ,
аспірант кафедри конституційного,
адміністративного та трудового права
Національного університету
«Запорізька політехніка»

ІНФОРМАЦІЙНА АВТОКРАТІЯ ЯК ВИД ГІБРИДНОГО ПОЛІТИЧНОГО РЕЖИМУ

Інформаційна автократія, як політичний режим, є сучасним і швидко розвиваючим феноменом у світі. Це тип гібридного політичного режиму, який поєднує елементи демократичних процесів і авторитарної влади. Влада в таких системах, попри формальну демократичну оболонку, часто функціонує через маніпуляцію інформацією, пропаганду і контроль над